

OBSAH

Úvodem /11

I O JAZYCE OBECNĚ /12

1 O mluveném jazyce (*Doh*) /12

1.1 Celonárodní jazyk (*Sch*) /13

1.1.1 Spisovný jazyk /14

1.1.2 Norma, úzus, kodifikace /14

1.1.2.1 Norma /14

1.1.2.2 Kodifikace /14

1.1.3 Vlastnosti normy /15

1.1.4 Ortoepie /16

1.1.5 Ortofonie /16

1.1.6 Nářečí /16

1.1.7 Slang /17

1.1.8 Argot /17

2 Jazyk psaný (*Sch*) /18

2.1 Písmo a jeho vývoj /18

2.2 Pravopis /19

2.2.1 Český pravopis /19

2.2.2 Slovenský pravopis /20

2.2.3 Francouzský pravopis /20

2.3 Inventář grafémů /21

2.4 Fonetická transkripce /22

2.5 Transliterace /25

II FONETIKA A FONOLOGIE /27

1 Fonetika (*Sch*) /27

2 Fonologie (*Sch*) /28

2.1 Foném, hláska /29

2.2 Inventář fonémů /30

2.2.1 Varianta /30

2.2.2 Fakultativní varianty /30

2.3 Distinktivní vlastnosti /30

2.3.1 Protiklad privativní /30

2.3.2 Protiklad graduální /31

2.3.3 Protiklad ekvipolentní /31

2.3.4 Protiklady dvoučlenné a vícečlenné /31

2.3.5 Protiklad proporcionální a izolovaný /31

- 2.4 Korelace. Korelační příznak. Porovnávací základ /31
- 2.4.1 Neutralizace fonologických protikladů /32
- 2.4.1.1 Asimilace fonologického protikladu /32
- 2.4.1.2 Disimilace fonologického protikladu /32
- 2.4.2 Fonologizace, defonologizace /32
- 2.4.3 Hraniční signál /32

III MLUVNÍ TECHNIKA, ZVUKOVÝ DOJEM – OBECNÉ POJMY /34

1 Řeč (*Sch*) /34

- 1.1 Ústrojí dechové /36
- 1.2 Ústrojí hlasové /36
- 1.3 Ústrojí artikulační /37
- 1.3.1 Dutina hrdelní /37
- 1.3.2 Dutina ústní /37
- 1.3.2.1 Rty /38
- 1.3.2.2 Zuby /38
- 1.3.2.3 Dásně /38
- 1.3.2.4 Tvrdé patro /38
- 1.3.2.5 Měkké patro /38
- 1.3.2.6 Jazyk /38
- 1.3.2.7 Čelisti /39
- 1.3.3 Dutina nosní /40
- 1.4 Sluchové ústrojí /40
- 1.4.1 Zevní ucho /40
- 1.4.2 Střední ucho /40
- 1.4.3 Vnitřní ucho /40

2 Tvorba a podstata hlásek (*Doh*) /40

- 2.1 Samohlásky a souhlásky /40
- 2.1.1 Samohlásky /41
- 2.1.2 Polosouhlásky /42
- 2.1.3 Souhlásky /42
- 2.2 Akustické vlastnosti hlásek /43

IV VÝVOJ FRANCOUZSKÉHO JAZYKA A VÝSLOVNOSTI /53

1 Počátky francouzského jazyka (*Sch*) /53

2 Francouzština v současnosti (*Sch*) /54

- 2.1 Pařížská francouzština /54
- 2.2 Standardní francouzština /55
- 2.3 Nářečí /55

3 Francouzština za hranicemi Francie (*Sch*) /55

- 4 **K charakteristice současné francouzské výslovnosti (Doh) /56**
- 4.1 Styl familier, moyen, recherché /56
- 4.1.1 Styl recherché /57
- 4.1.2 Styl moyen /57
- 4.1.3 Styl familier /58
- 4.2 Pravidla současné francouzské kultivované výslovnosti /60
- 4.2.1 Výslovnostní slovníky /60
- 4.2.2 A. Lerond, *Dictionnaire de la prononciation* /60
- 4.2.3 A. Martinet-H. Walterová, *Dictionnaire de la prononciation française dans son usage réel* /61

V **FRANCOUZSKÝ HLÁSKOVÝ SYSTÉM /63**

1 **Výslovnost francouzských samohlásek (Doh) /64**

- 1.1 Dělení francouzských samohlásek /66
- 1.2 Měkký hlasový začátek /67
- 1.3 Délka francouzských samohlásek /67

2 **Samohlásky ústní (Doh) /68**

- 2.1 Samohlásky [i] — [y] — [u] /68
- 2.1.1 Samohláska [i] /69
- 2.1.1.1 Grafické označení /70
- 2.1.2 Samohláska [y] /71
- 2.1.2.1 Grafické označení /72
- 2.1.3 Samohláska [u] /72
- 2.1.3.1 Grafické označení /73
- 2.2 Samohlásky E — OE — O /75
- 2.2.1 Protiklad otevřenosti a zavřenosti /75
- 2.2.2 Postavení přízvučné a nepřízvučné /75
- 2.2.2.1 Postavení přízvučné /76
- 2.2.2.2 Postavení nepřízvučné /76
- 2.2.3 Samohláska E $\begin{matrix} \swarrow [e] \\ \searrow [ɛ] \end{matrix}$ /77
- 2.2.3.1 Grafické označení /78
- 2.2.3.2 E v přízvučném postavení /79
- 2.2.3.3 E v nepřízvučném postavení /80
- 2.2.4 Samohláska OE $\begin{matrix} \swarrow [ø] \\ \searrow [œ] \end{matrix}$ /82
- 2.2.4.1 Grafické označení /83
- 2.2.4.2 OE v přízvučném postavení /83
- 2.2.4.3 OE v nepřízvučném postavení /85
- 2.2.5 Samohláska O $\begin{matrix} \swarrow [o] \\ \searrow [ɔ] \end{matrix}$ /86
- 2.2.5.1 Grafické označení /87
- 2.2.5.2 O v přízvučném postavení /87
- 2.2.5.3 O v nepřízvučném postavení /89

- 2.3 Samohláska A $\begin{matrix} \langle [a] \\ [ɑ] \end{matrix}$ /92
- 2.3.1 Protiklad předního a zadního A /93
- 2.3.2 Grafické označení /94
- 2.3.3 A v přízvukném postavení /94
- 2.3.4 A v nepřívukném postavení /95
- 2.4 Samohláska *e-caduc* /96
- 2.4.1 Grafické označení /98
- 2.4.2 *E-caduc* na začátku rytmické skupiny /98
- 2.4.3 *E-caduc* uprostřed rytmické skupiny /99
- 2.4.4 *E-caduc* v koncové slabice slova /100
- 2.4.5 *E-caduc* v několika po sobě následujících slabikách /100
- 3 Samohlásky nosové (*Doh*) /101
- 3.1 Opozice /102
- 3.2 Kvantita nosových samohlásek /102
- 3.3 Samohláska [ɛ̃] /103
- 3.3.1 Grafické označení /104
- 3.4 Samohláska [ɑ̃] /105
- 3.4.1 Grafické označení /106
- 3.5 Samohláska [ø] /107
- 3.5.1 Grafické označení /108
- 3.6 Samohláska [œ] /108
- 3.6.1 Grafické označení /109
- 4 Francouzské polosouhlásky (*Doh*) /114
- 4.1 Polosouhláska [j] /114
- 4.1.1 Grafické označení /114
- 4.2 Polosouhláska [ɥ] /115
- 4.2.1 Grafické označení /115
- 4.3 Polosouhláska [w] /116
- 4.3.1 Grafické označení /116
- 5 Výslovnost francouzských souhlásek (*Doh*) /121
- 5.1 Rozdělení souhlásek /122
- 5.1.1 Souhlásky závěrové /123
- 5.1.2 Souhlásky úžinové /123
- 5.2 Protiklad znělosti ve francouzském souhláskovém systému /124
- 5.3 Asimilace souhlásek /124
- 5.3.1 Desonorizace /124
- 5.3.2 Sonorizace /124
- 5.4 Zdvojování souhlásek, geminace /125
- 6 Souhlásky závěrové (*Doh*) /125
- 6.1 Souhlásky závěrové ústní /125
- 6.1.1 Souhlásky bilabiální /125

- 6.1.1.1 Souhláska [p] /125
- 6.1.1.2 Souhláska [b] /126
- 6.1.2 Souhlásky alveodontální /127
- 6.1.2.1 Souhláska [t] /127
- 6.1.2.2 Souhláska [d] /128
- 6.1.3 Souhlásky dorzovelární /130
- 6.1.3.1 Souhláska [k] /130
- 6.1.3.2 Souhláska [g] /132
- 6.2 Souhlásky závěrové nosové /134
- 6.2.1 Souhláska [m] /135
- 6.2.2 Souhláska [n] /136
- 6.2.3 Souhláska [ŋ] /137
- 7 Souhlásky úžinové (Doh) /138**
- 7.1 Souhlásky labiodentální /138
- 7.1.1 Souhláska [f] /138
- 7.1.2 Souhláska [v] /139
- 7.2 Souhlásky prealveolární /140
- 7.2.1 Souhláska [s] /140
- 7.2.2 Souhláska [z] /144
- 7.3 Souhlásky postalveolární /145
- 7.3.1 Souhláska [ʃ] /145
- 7.3.2 Souhláska [ʒ] /146
- 7.4 Likvidy /147
- 7.4.1 Souhláska [l] /147
- 7.4.2 Souhláska [r] /148
- 8 Grafický znak h (Doh) /151**
- VI ZVUKOVÁ VÝSTAVBA SOUVISLÉ FRANCOUZSKÉ PROMLUVY /152**
- 1 Spojování hlásek do větších celků. Slabičné dělení (Doh) /153**
- 1.1 Asimilace konsonantů /153
- 1.2 Koartikulace /154
- 1.3 Vokalická harmonie /155
- 2 Návaznost samohlásek a souhlásek (Doh) /155**
- 2.1 Návaznost samohlásek /156
- 2.2 Spojení souhláska + samohláska. Liaison /157
- 2.2.1 Typy liaison /158
- 2.2.1.1 Povinná liaison /158
- 2.2.1.2 Fakultativní liaison /159
- 2.2.1.3 Zakázaná liaison /159
- 3 Slabičné dělení (Doh) /160**
- 3.1 Slabika /160

- 3.2 Základní principy slabičného dělení /161
- 3.3 Slabika a *e-caduc* /161
- 4 Rytmičké skupiny (*Doh*) /162
  - 4.1 Slovo /162
  - 4.2 Delimitace slov uvnitř rytmičké skupiny /163
  - 4.3 Rytmičká skupina a přízvuk /164
- 5 Prozodické jednotky (*Doh*) /164
- 6 Přízvuk (*Doh*) /166
  - 6.1 Funkce přízvuku /166
  - 6.2 Větný přízvuk /167
  - 6.2.1 Přízvuk a rytmičká skupina /169
  - 6.3 Typy přízvuků /170
  - 6.3.1 Pravidelný francouzský přízvuk /170
  - 6.3.2 Accent d'insistance /171
- 7 Intonace (*Doh*) /173
  - 7.1 Funkce intonace ve francouzské promluvě /174
    - 7.1.1 Integrační funkce /174
    - 7.1.2 Emfatická a expresivní funkce /174
    - 7.1.3 Syntaktická a segmentační funkce /175
    - 7.1.4 Distinktivní funkce /176
  - 7.2 Intonační modely /177
  - 7.3 Schematické znázornění intonace /178
    - 7.3.1 Věta oznamovací /178
    - 7.3.2 Věta tázací /179
    - 7.3.3 Věta rozkazovací a zvolací /181
- VII **TRANSKRIBOVANÉ TEXTY** (*Doh*) /182
  - Slovníček fonetických a lingvistických termínů (*Sch*) /186
  - Seznam literatury /202
  - Seznam vyobrazení (*Doh*) /205